

Pensioenblad voor het vliegend personeel van KLM | jaargang 19 | juli 2020

Focus

 Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM

EENS IN DE LUCHT
ALTIJD IN DE LUCHT

INSPELEN
OP VERANDERINGEN

BESTUREN
IN CORONATIJD

BESTUUR PENSIOENFONDS VLIEGEND PERSONEEL KLM
Leden: Evert van Zwol, Jan-Jaap Hartog, Alex Balm, Paul Jansen, Harm van der Pol, Vincent Vink, Johan Bank, Arthur van den Hudding.

Professionalisering van het bestuur

Ik schrijf deze column op het moment dat de coronacrisis de wereld in haar greep houdt. KLM zit in extreem zwaar weer. Als bestuur houden wij de mogelijke gevolgen voor ons fonds scherp in de gaten. Maar alles wat ik er nu over zeg, zal achterhaald zijn zodra deze Focus bij u op de mat valt. Daarom snijd ik een ander onderwerp aan, namelijk de professionalisering van ons bestuur.

Misschien denkt u: hoezo? Het fonds staat er financieel toch goed voor? Dat is zeker het geval. Maar er zijn andere redenen om een nieuwe weg in te slaan. Eén daarvan is het beleggingsonderzoek vorig jaar van onze toezichthouder De Nederlandsche Bank. Daar kwamen enkele bevindingen en aanbevelingen uit voort. Het bestuur zelf constateerde al eerder dat het tijd is voor aanpassing, vanwege een te hoge werkbelasting en de toetreding van drie nieuwe leden afgelopen november.

Daarom hebben wij besloten om de werkwijze, de organisatie, de verantwoordelijkheden en de relatie met onze uitvoerder Blue Sky Group opnieuw te bekijken. Als bestuur willen we meer 'in control' zijn. We willen tegenwicht kunnen bieden aan beleggingsvoorstellen van de uitvoerder. Daarbij is het belangrijk om niet afhankelijk te zijn van de expertise van één bestuurslid. We willen zaken met elkaar inhoudelijk en kritisch op niveau kunnen bespreken. Dan kunnen we goede, gedragen en evenwichtige besluiten nemen. Dat komt de kwaliteit van ons fonds ten goede.

Als nieuw bestuurslid werk ik graag mee aan deze professionaliseringslag.

Na een lange 'blauwe' carrière voel ik mij schatplichtig; KLM en het pensioenfonds hebben mij veel gebracht. Ik ben blij dat ik nu in deze rol iets kan terugdoen. Als voormalig BWK voel ik uiteraard een sterke band met ons fonds. Later in mijn loopbaan heb ik bij KLM E&M leiding gegeven aan grote organisatieonderdelen en ervaring opgedaan met toezichthouders.

Met deze ervaring, mijn kennis en mijn blauwe hart lever ik graag een bijdrage aan een robuust en professioneel bestuur voor ons Vliegend pensioenfonds.

Johan Bank

Johan Bank
Bestuurslid namens de
pensioengerechtigden

inhoud

VLIEGERS OVER PENSIOEN

08 AART DE KOOMEN

14 BESTUREN IN CORONA TIJD

NIEUWS OVER UW PENSIOEN

04 INTERVIEW ROB BRAND

05 HOE STAAT UW PENSIOENFONDS ERVOOR?

06 KORT

12 INSPELEN OP VERANDERINGEN

13 UITWERKING PENSIOENAKKOORD

18 VEELGESTELDE VRAGEN

19 2019 IN BEELD

Op de cover
Aart de Koomen

Rustig blijven de rug recht

De coronacrisis slaat ook op de aandelenmarkten hard toe, waardoor pensioenfondsen flink geraakt worden. Wat betekent dat voor de beleggingen van de KLM-fondsen? Rob Brand, hoofd portfolio management van Blue Sky Group, benadrukt het belang van rustig blijven en de rug recht houden.

Hoe beleefde jij de crisis?

'Het is best verbijsterend als je naar zo'n beeldscherm kijkt. 11% verlies op één dag, dat hadden we sinds 1978 niet meegemaakt. Waar gaat dit heen, denk je dan. De aandelenkoersen herstelden zich wel weer, tot op zekere hoogte. Dat vond ik óók verbazingwekkend, want het gaat natuurlijk nog helemaal niet goed. In eerste instantie voel je een soort van onmacht. Gelukkig konden we na de eerste week, dankzij de automatisering in de afgelopen jaren, volledig op afstand werken. Dat heeft ons enorm geholpen.'

Interview met
Rob Brand

Wat kun je op zo'n moment doen?

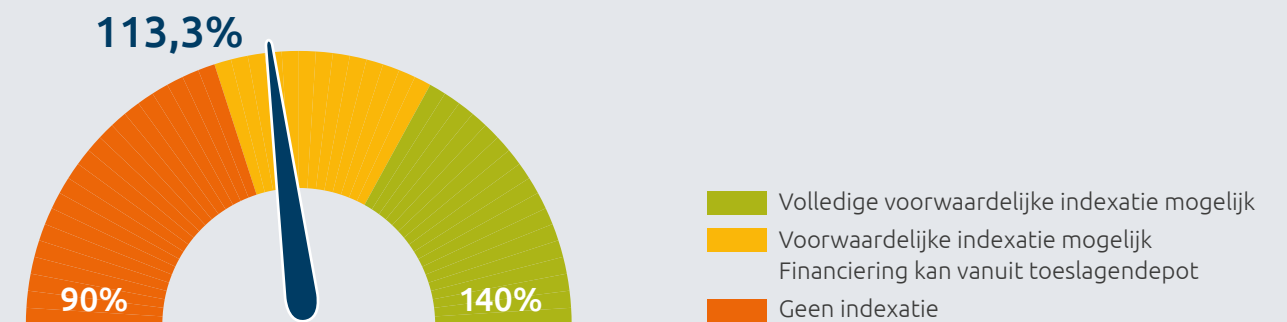
'Het is zaak je rug recht te houden en kalm te blijven, je niet te laten verleiden tot allerlei capriolen en naar de lange termijn te blijven kijken. Het gezegde luidt: je moet stilzitten als je geschoren wordt. Al moet je natuurlijk wel de binnenkomende premies beleggen. Eén van onze uitgangspunten is dat we niet op één paard wedden, we spreiden het risico. En we beleggen eigenlijk nogal saai, in aandelen die minder hard op en neer gaan en minder afhankelijk zijn van wat er in de wereld gebeurt.'

Wat moet je er als deelnemer van vinden?

'Ik snap de ongerustheid, een crisis als deze hebben we geen van allen eerder meegemaakt. Maar ik ben ervan overtuigd dat we het goed aanpakken door kalm te blijven en naar de lange termijn te kijken. Daar hoort natuurlijk ook bij dat we ons buigen over hoe de wereld er na de crisis uitziet en welke gevolgen dat kan hebben voor ons beleggingsbeleid. Want niet alles zal weer worden zoals het was. Ik denk bijvoorbeeld aan de energiesector. Die is het hardst gedaald door de lage olieprijs en dat heeft ook te maken met de energietransitie richting schoon en groen.'

Hoe staat uw pensioenfonds ervoor?

Het coronavirus heeft veel impact op ieders leven. Ook het pensioenfonds heeft te maken met de gevolgen. De drie belangrijkste effecten:

1 HET VERMOGEN VAN HET PENSIOENFONDS IS GEDAALD

Het vermogen van het pensioenfonds bestaat uit de premie die u en KLM betalen en de rendementen die het pensioenfonds maakt. De uitbraak van het coronavirus heeft gevolgen voor de financiële markten. De rendementen waren negatief waardoor het vermogen is gedaald sinds eind vorig jaar. Aandelenmarkten stegen in april, maar lieten daarna weer een wisselender verloop zien. Economische cijfers en verwachtingen zijn vooralsnog flink negatief. Winstcijfers van bedrijven dalen en de toekomst is onzeker. De verwachting is dat de beurzen nog enige tijd onrustig zullen blijven. 'Het is zaak je rug recht te houden en kalm te blijven,' vertelt Rob Brand, hoofd portfolio management van Blue Sky Group (zie interview op de pagina hiernaast).

2 DE DEKKINGSGRAAD DAALT

De dekkingsgraad geeft de financiële gezondheid van het pensioenfonds aan. Het laat de verhouding zien tussen hoeveel vermogen we hebben en onze verplichtingen (de pensioenen die we nu en in de toekomst moeten betalen). De beleidsdekkingsgraad, de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden, per eind mei is gedaald naar 113,3%. De actuele dekkingsgraad is per eind mei 106,0%. Deze daling werd mede veroorzaakt door de dalende rente.

3 GEEN DIRECT EFFECT OP UW PENSIOEN

Op dit moment heeft de lage dekkingsgraad:

- Geen effect op de hoogte van uw pensioenuitkering. Wij blijven uw pensioenuitkering betalen. Het pensioenfonds heeft voldoende geld in kas om de pensioenen uit te betalen.
- Geen effect op uw opgebouwde pensioen en nabestaanden- en wezenpensioen.

Wat is aan het einde van het jaar van belang? Voordat we uw pensioen mogen laten meestijgen met de lonen (indexeren) moet de beleidsdekkingsgraad van eind november minimaal 110% zijn. Mogen we niet indexeren, dan neemt de koopkracht van uw pensioen af vanwege de inflatie. Pas als de dekkingsgraad lang te laag is, dan zijn eventueel maatregelen nodig.

Wat betekent dit voor uw pensioen in de netto pensioenregeling? In de netto pensioenregeling heeft het nieuws over het coronavirus effect op de waarde van uw pensioenkapitaal. In MijnKLMPensioen kunt u uw pensioenkapitaal en uw verwachte netto pensioenuitkering bekijken. Krijgt u al een variabele pensioenuitkering, dan wordt jaarlijks per 1 juli uw maandelijkse uitkering bepaald.

Volg de financiële situatie op de website of log in op MijnKLMPensioen en onder Mijn gegevens kunt u zich aanmelden voor NWSalerts.

kort

Twee onderzoeken voor uw financiële toekomst

In de zomer doet het pensioenfonds onderzoek naar hoe u aankijkt tegen zekerheid en risico's als het gaat om uw pensioen. En hoe belangrijk duurzaam en verantwoord beleggen voor u is. Deze uitkomsten nemen wij mee in het beleggen van uw pensioenpremie.

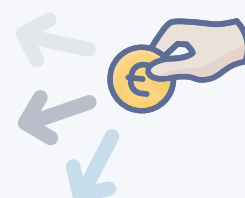
In het najaar vragen we u naar uw mening over de communicatie en dienstverlening van het pensioenfonds. Wat gaat er goed en wat kan er beter? Dank alvast voor uw medewerking als u in de steekproef zit. Zodra wij de resultaten van de onderzoeken hebben, krijgt u van ons een terugkoppeling.

Wijziging bij afstandsverklaring bijzonder nabestaandenpensioen

Heeft uw ex-partner een bijzonder nabestaandenpensioen en besluiten u en uw ex-partner om hier afstand van te doen? In het nieuwe pensioenreglement blijft dit bedrag staan als nabestaandenpensioen voor uw eventuele nieuwe partner. Uiterlijk bij pensionering hebt u de keuze om dit om te zetten in extra ouderdompensioen. Het nabestaandenpensioen vervalt dan. Hiervoor is toestemming van uw huidige partner nodig.

Bent u al gepensioneerd? Dan is omzetten naar ouderdompensioen wettelijk niet mogelijk.

AOW-hiaatcompensatie stopt vanaf uw AOW-ingangsdatum

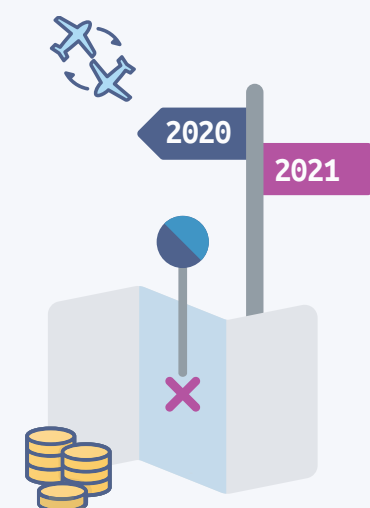

Het pensioenfonds verstrekt aan (gewezen) deelnemers met diensttijd vóór 1 januari 2016 en aan gepensioneerden die na 1 april 2012 65 jaar zijn geworden, een compensatie voor hun AOW-hiaat. De AOW-hiaatcompensatie stopt bij uw AOW-ingangsdatum. Lees meer bij de veelgestelde vragen over AOW-hiaatcompensatie op de website.

Kom met uw partner naar de Pensioen In Zichtdag van 9 oktober

Gaat u binnen een jaar of twee met pensioen? U bent met uw partner welkom bij uw pensioenfonds op 9 oktober. We hopen u te kunnen ontvangen op ons kantoor in Amstelveen. Mocht dat niet mogelijk zijn dan zorgen we voor een digitaal alternatief. Samen met andere collega's die bijna met pensioen gaan, gaat u in MijnKLMpensioen aan de slag. Welke keuzes zijn er en wat is het effect op uw pensioen? Opgeven kan via de [website www.klmvliegendfonds.nl](http://www.klmvliegendfonds.nl).

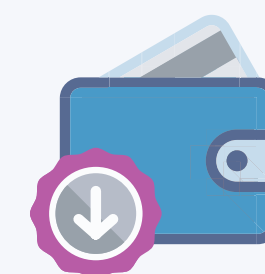
Rond 1 januari 2021 met pensioen?

Uw pensioenregeling biedt diverse keuzemogelijkheden, zoals eerder of later met pensioen gaan en uw ouderdompensioen omzetten in nabestaandenpensioen. Voor het berekenen van deze keuzes gebruikt het pensioenfonds omrekenfactoren. Deze factoren worden periodiek vastgesteld en zijn gebaseerd op onder meer de stand van de rente en de levensverwachting. Per 1 januari 2021 wijzigen deze omrekenfactoren. Afhankelijk van uw keuzes wordt uw pensioenuitkering met de nieuwe omrekenfactoren hoger of lager dan met de oude omrekenfactoren.

Kijk in MijnKLMpensioen naar uw pensioenuitkering

In Mijn basispensioen ziet u het effect van keuzes en de wijziging van de omrekenfactoren op uw pensioenuitkering. Als u uw pensioendatum voor of op 1 januari 2021 kiest, wordt uw pensioenuitkering berekend op basis van de huidige omrekenfactoren. Kiest u uw pensioendatum na 1 januari 2021 dan wordt uw pensioenuitkering berekend op basis van de nieuwe omrekenfactoren. Bepaal of u uw pensioendatum voor of na 1 januari 2021 wilt en bespreek met HR KLM of dat mogelijk is.

Verlaging beheerkosten in de netto pensioenregeling

De kosten voor het beheer van uw netto pensioenkapitaal zijn verlaagd.

Beleggingsfonds	Beleggingskosten uitvoerder		Lopende kosten bovenop kosten uitvoerder		Aan- en verkoopkosten per transactie	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Mixfonds defensief	0,18%	0,18%	0,26%	0,19%	0,21%	0,17%
Mixfonds standaard	0,18%	0,18%	0,35%	0,25%	0,24%	0,23%
Mixfonds offensief	0,18%	0,18%	0,35%	0,24%	0,21%	0,24%
Doorbeleggingsfonds	0,18%	0,18%	0,26%	0,20%	0,17%	0,18%
Obligatiefonds	0,18%	0,18%	0,02%	0,02%	0,06%	0,03%

Met gepaste tevredenheid vertelt oud sergeant en gepensioneerd vlieger Aart de Koomen (62) over zijn leven en carrière. Dit jaar is hij 35 jaar gelukkig getrouwd en heeft hij drie prachtige, inmiddels volwassen dochters op de wereld mogen zetten.

Eens in de lucht, altijd in de lucht

Zijn 34 jaar durende loopbaan bij KLM toont een kist-record om trots op te zijn; hij startte als co-piloot op de Fokker F27 Friendship, nam ooit afscheid van zijn favoriet, de Boeing 747, en werkte de laatste jaren als gezagvoerder op de Boeing 777. **Hoe kijkt hij terug op zijn carrière? En welke invulling geeft Aart aan z'n pensioen?**

Vroeger maakten we reizen

'In '78 ben ik begonnen met de Rijksluchtvaartschool en direct daarna kon ik in dienst bij KLM. In die tijd waren de reizen heel anders dan nu. Ik was weleens 21 dagen van huis. Voor vluchten naar bijvoorbeeld Sydney vloog je van Amsterdam naar Athene, vervolgens van Dubai naar Colombo en via Melbourne naar Sydney. We verbleven daar dan een week omdat er maar een vlucht per week naar Sydney ging. Dat waren superreizen!'

Als crew met Randy naar Kandy

'In die periode van langere reizen bestonden mobiele telefoons nog niet. Je was als crew op elkaar aangewezen. Dat was altijd heel gezellig. Als je bijvoorbeeld in Colombo zat dan ging de hele bemanning met Randy naar Kandy. Randy was een lokale meneer daar met een toeristenbureautje en Kandy een leuk plaatsje dat we bezochten. Daar hadden we de tijd voor en dat werd allemaal gewoon geregeld. Tegenwoordig is dat eigenlijk niet meer echt zo.'

De mooiste kist

'Destijds konden we al snel promoveren als gezagvoerder naar de grote intercontinentale kisten. Toen ik de kans kreeg om deze stap te maken was ik 35. Dat jaar overleed mijn vader plotseling en heb ik het een jaartje laten schieten. Op mijn 36ste startte ik als gezagvoerder op de Boeing 747-400, de mooiste kist die ik gevlogen heb bij KLM.'

Een voorproefje van zijn pensioen

'Een week voordat ik 57 werd ben ik met pensioen gegaan. Onze pensioenleeftijd was 56 en de jaren daarvoor begin je toch een beetje aan je pensioen te denken. Ik heb er toen voor gekozen om 4 jaar lang 80% te werken waardoor ik een jaartje langer door kon. Destijds kon ik nog kiezen voor deeltijdpensioen en daarmee heb ik mijn salaris aangevuld tot 100%. Dus ik ging er in inkomen die laatste periode niet op achteruit en genoot als het ware vast een beetje van mijn pensioen.'

Nog altijd in de lucht

'Ik was er voor mijn gevoel nog niet echt aan toe om met pensioen te gaan. Eén van mijn leukste periodes bij KLM waren de jaren als 'chef instructeur'. Ik genoot er zo van om met mensen bezig te zijn, voor ze te zorgen; dus bij aanvang van mijn pensioen heb ik meteen geregeld dat ik als freelance instructeur bij de Flight Academy aan de slag kon. Dit kan ik in theorie tot mijn 65ste blijven doen omdat ik tot 2018 nog drie jaar als gezagvoerder op de Boeing 777 heb gevlogen bij Turkish Airlines en je opleidingen mag verzorgen tot vijf jaar na je laatste vlucht. Maar misschien heb ik afgelopen week mijn laatste leerlingen wel lesgegeven, want als er geen opleidingen zijn dan houdt het natuurlijk op.'

Naast het trainen voor de KLM Flight Academy geef ik sinds mijn 60ste les in paragliden. Dan leer ik mensen die nog nooit gevlogen hebben in een paar dagen solo vanaf een 500 meter hoge berg te vliegen. Dat is zo bijzonder, die mensen zijn zo blij!

'Zolang ik jong ben wil ik leuke dingen kunnen blijven doen. Daarom heb ik gekozen voor het zogenaamde hoog-laag pensioen.'

'Ik was er voor mijn gevoel nog niet echt aan toe om met pensioen te gaan. Eén van mijn leukste periodes bij KLM waren de jaren als 'chef instructeur'.

Ik genoot er zo van om met mensen bezig te zijn, voor ze te zorgen; dus bij aanvang van mijn pensioen heb ik meteen geregeld dat ik als freelance instructeur bij de Flight Academy aan de slag kon.

Van hoog naar laag

'Zolang ik jong ben wil ik leuke dingen kunnen blijven doen. Daarom heb ik gekozen voor het zogenaamde hoog-laag pensioen. Dit betekent dat ik een iets hoger pensioen heb tot mijn 67ste en het daarna wat minder wordt. Het is sowieso genoeg om van te leven. Mijn filosofie: bij aanvang van mijn pensioen heb ik wellicht nog wat studerende kinderen en hoe ouder je wordt hoe minder je waarschijnlijk gaat uitgeven.'

Dat gaat me wel aan het hart

'Ik heb wel te doen met de vliegers van nu. Afgelopen zondag heb ik een aantal laatste KLS-leerlingen lesgegeven, die in hun eindopleiding zitten van de KLM Flight Academy. Jongelui, een meisje van 21 en twee jongens van 28 en 30 die een carrièreswitch hebben gemaakt. Dat vind ik zo sneu. Die hebben straks een examen gehaald en een brevet, maar worden niet aangenomen.'

Toen ik eind jaren '70 wilde starten met de vliegopleiding moest ik door de oliecrisis ook even wachten, maar de crisis van nu is erger dan die van toen. Alles ligt plat. Dit heb ik niet eerder zien gebeuren. Het is nooit goed in te schatten, maar ik denk dat de luchtvaart enorm uitgedund gaat worden. Het is best lastig wat je dan moet als vlieger.'

Geluksvogel

'Ik heb veel geluk gehad met een geweldige carrière bij KLM. Het is zo ontzettend fijn als je werk doet waar je altijd lol in hebt.'

Beleggen van de pensioenpremie betekent **inspelen op veranderingen**

Waarop baseer ik als bestuurder het beleggingsbeleid?

Evert van Zwol, vicevoorzitter namens de werknemers: 'De Asset Liability Management (ALM) studie, die we elke drie jaar uitvoeren, vormt de basis voor onze beslissingen. Deze studie koppelt de risico's van alle pensioenen die we nu en in de toekomst moeten betalen aan het beschikbare vermogen. Daarnaast worden externe factoren en toekomstverwachtingen meegenomen. Als bestuur bepalen we dan welke lange termijnrisico's wij kunnen en willen lopen, en stemmen ons beleggingsbeleid hier op af.'

HERZIENING BELEGGINGSPORTEFEUILLE

De marktomstandigheden zijn de afgelopen maanden door de uitbraak van het coronavirus bijzonder onrustig. Net op het moment dat wij de beleggingsportefeuille aan het herzien waren. Dat doen we eens in de drie jaar. Afgelopen jaar hebben we nagedacht over duurzamer beleggen en wijzigingen in de beleggingsportefeuille.

EFFICIËNTER EN GOEDKOPER

Binnen de beleggingsportefeuille is de inrichting van de aandelen en obligaties volledig herzien. Het pensioenfonds heeft scherpere keuzes gemaakt in actief versus passief beleggen en de invulling is verder versimpeld. Er zijn minder externe vermogensbeheerders die meer wereldwijd beleggen. Dit betekent direct dat de beleggingskosten lager zijn geworden.

AMBITIE: EEN WELVAARTSVAST PENSIOEN

Het pensioenfonds heeft de ambitie om alle deelnemers een welvaartsvast pensioen te geven. Een pensioen dat meegroeit met de stijging van de lonen. Die stijging is over het algemeen hoger dan die van de prijzen. De beleggingsportefeuille is ingericht op deze hoge ambitie.

VOLGENDE STAPPEN IN DUURZAAM BELEGGEN

Wij dragen graag bij aan een goede toekomst voor huidige en komende generaties, naast de financiële gezondheid van het fonds. Daarom letten we bij onze beleggingen ook steeds meer op arbeids- en mensenrechten, zorg voor het milieu en het terugdringen van corruptie. Een goed rendement en duurzaamheid gaan uitstekend samen. Een bedrijf dat het beste voor heeft met de wereld presteert namelijk vaak beter. Er is in 2019 een aantal bedrijven en overheden uitgesloten en er wordt gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Nu wil het pensioenfonds de volgende stappen gaan zetten in duurzaam beleggen. In de zomer vraagt het pensioenfonds daarom naar uw mening hierover. Met de uitkomsten kunnen we ons duurzaam beleggingsbeleid verder vorm gaan geven.

BELEGGEN VOOR DE LANGE TERMIJN

De uitbraak van het coronavirus heeft grote gevolgen voor de financiële markten. Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is gericht op de lange termijn. We beleggen voorzichtig en gespreid en dekken risico's af waar nodig. Dat betekent niet dat de impact er niet is, maar wel dat we voor de lange termijn een beleggingsportefeuille hebben die ons door moeilijke tijden heen helpt.

Josje Wijckmans, actuaire bij uitvoeringsorganisatie Blue Sky Group, is betrokken bij de uitwerking van het pensioenakkoord en licht de situatie toe.

Uitwerking pensioenakkoord

DE TWEE BELANGRIJKSTE AFSPRAKEN IN HET PENSIOENAKKOORD

- Nu bouwt iedereen met een gelijk salaris jaarlijks evenveel pensioen op. Straks wordt dat anders. Dan krijgen jongere deelnemers een hogere pensioenopbouw en oudere deelnemers een lagere pensioenopbouw.
- Pensioenfondsen hoeven geen buffers meer aan te houden. Het collectieve pensioenvermogen en het behaalde rendement hierop wordt ieder jaar toegerekend aan de individuele deelnemers en gepensioneerden.

WAT BETEKENT DAT VOOR UW PENSIOEN?

Dat de pensioenregeling flink gaat wijzigen is duidelijk, maar wat betekent dat voor uw pensioen? Een deelnemer kan straks meer of minder pensioen krijgen dan volgens de huidige afspraken. De politiek en de arbeidsvoorwaardelijke partijen (KLM en de vakbonden) hebben afgesproken dat deelnemers die minder gaan krijgen voor dit verschil gecompenseerd worden.

WANNEER GAAN DE NIEUWE AFSPRAKEN IN?

Het is nog niet duidelijk wanneer de nieuwe wetgeving ingaat. Het streven is per 1 januari 2022, maar het duurt nog veel langer voordat de pensioenregeling hierop is aangepast. Arbeidsvoorwaardelijke partijen, pensioenfondsen en uitvoeringsorganisaties (dus ook Blue Sky Group) krijgen nog een paar jaar de tijd om de nieuwe afspraken specifiek te maken voor de eigen pensioenregeling en om de uitvoering hiervan voor te bereiden.

MELD U AAN VOOR DE NWSALERT

Wilt u op de hoogte blijven van het laatste nieuws over het pensioenakkoord? Meld u via [MijnKLMpensioen](#) bij [Mijn gegevens](#) aan voor de [NWSAlert](#).

Voor en door vliegers: 'Als bestuurslid het zo goed mogelijk regelen voor mijn collega's, dat vind ik het leukst.'

Na zich een paar jaar te hebben ingezet voor de Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers kwam Alex Balm (37 jaar) in 2017 officieel in het bestuur van het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM. Destijds het jongste bestuurslid en buitengewoon gedreven om zich in te zetten voor de belangen van collega's. Het specifieke profiel van de vlieger vraagt wat hem betreft om een bestuur dat nauw in verbinding staat met de deelnemers en daadkrachtig durft te handelen, ook in tijden van crisis.

Alex, het zijn bijzondere tijden voor de vliegers. Wat kun je ons vertellen over de impact van de afgelopen maanden? 'Het was al snel duidelijk dat de coronacrisis grote impact zou hebben op zowel de beleggingen binnen het fonds als de situatie bij KLM. Omdat we in een beweeglijke markt zitten en onze horizon lange termijn is hebben we als bestuur besloten om op dit moment onze strategie niet te wijzigen voor een (hopelijk) tijdelijke situatie. Daarnaast hebben we de dijkbewaking verscherpt. Dit betekent dat we sneller zicht hebben op financiële ontwikkelingen en waar nodig snel kunnen reageren op signalen.'

'We geven niet op als we mogelijkheden zien om voor onze deelnemersgroep benefits te creëren.'

Welke geluiden horen jullie vanuit deelnemers?

'Bij deelnemers speelt vooral de vraag: wat betekent het voor mij? In kranten lezen deelnemers dat de beurzen onderuitgaan en begrijpen dat dit effect heeft op het vermogen dat het pensioenfonds beheert. Maar wat het precies voor de deelnemer als individu betekent, is waar ze onzeker over zijn.'

Wat voor opheldering kun je hierover geven?

'Voor de basisregeling geldt dat de recente ontwikkelingen op korte termijn geen invloed hebben op de pensioenen van deelnemers. Aan het eind van het jaar wordt door het bestuur

gekeken naar de beleidsdekkingsgraad en op basis van die stand worden de echte effecten op de pensioenen duidelijk. Vooral nog zit onze dekkingsgraad boven de 100%.'

En wat zie je gebeuren binnen de netto pensioenregeling?

'Voor de netto pensioenregeling waarbij deelnemers aanvullend kapitaal opbouwen is nu sprake van een vermindering van dat kapitaal, maar ook voor deze regeling geldt dat er geen sprake is van een direct effect op de pensioenen. Het is van een heleboel factoren afhankelijk wat deelnemers daar te zijner tijd voor pensioen uitkrijgen.

Door de onzekerheid bij KLM zien we dat deelnemers hun eigen financiële situatie zijn gaan analyseren. Met toch wat onzekerheid richting de toekomst merkten wij bij deelnemers om ons heen de behoefte aan meer financiële ruimte. Als pensioenfonds zijn we hiervoor met een oplossing gekomen waarbij deelnemers aan de netto pensioenregeling op vrijwillige basis maximaal zes maanden kunnen afzien van de inleg van de premie. Dat kan een significant bedrag zijn.'

Waarom is dit een belangrijke oplossing? 'Zo houden deelnemers de inleg in eigen portemon-

Tijdelijk stopzetten premie-inleg netto pensioenregeling

Vanwege de coronacrisis is besloten dat u uw premie-inleg tot en met oktober 2020 tijdelijk kunt stopzetten. U behoudt wel de risicodekking voor uw partner en kinderen door betaling van de risicopremie. De voordelen van het tijdelijk stopzetten is dat u meer cash beschikbaar hebt, terwijl uw partner en kinderen verzekerd blijven van aanvullend netto nabestaanden- en wezenpensioen. Nadelen zijn dat u tijdelijk geen opbouw hebt van een belangrijke aanvulling op de gemaximeerde basispensioenregeling en u niet fiscaal voordelig en kostenefficiënt belegt met uw premie-inleg.

nee en lopen ze geen extra risico. Door de inleg voor beleggingen als het ware te pauzeren terwijl de verzekeringspremie wel wordt doorbetaald, blijven deelnemers verzekerd van een nabestaandenpensioen.

Een andere mogelijkheid voor meer financiële ruimte zou zijn om deelname aan de netto pensioenregeling stop te zetten. Het nadeel daarvan is onder meer dat je meer risico loopt omdat je niet verzekerd bent. Met deze oplossing wordt alleen nog premie betaald voor de verzekering en de uitvoeringskosten. Een oplossing die aansluit bij de behoefte en waar zo'n 25% van de deelnemers aan de netto pensioenregeling gebruik van maakt.'

Hoe vernemen jullie als bestuur signalen zoals de behoefte aan meer financiële ruimte?

'Omdat we bijna allemaal nog vliegen hebben we veel contact met deelnemers. Dat kan zijn via WhatsApp-groepen met klasgenoten van de opleiding, tijdens vluchten of via seminars. Ik denk ook dat dat een van de krachten is van het bestuur zoals we zijn; veel contact met deelnemers waardoor we weten wat er speelt en we op korte termijn op behoeftes kunnen inspelen.'

Hoe vergaat het jullie verder ten tijde van deze coronacrisis?

'Bij het pensioenfonds is genoeg te doen, daar zijn we als bestuur wel een aantal dagen in de week vanuit huis voor aan het werk. Normaal gesproken clusteren we het meer omdat we bijna allemaal nog vliegen, maar nu is het ook mogelijk om een paar uur per dag te besteden aan het fonds en zijn we ook bezig met vragen als: hoe blijven we in contact met deelnemers, bijvoorbeeld via videobijeen-

komsten? We hebben tijdens een vergadering vaak een blok 'corona' en een blok 'normale gang van zaken', want dat gaat voor het pensioenfonds ook gewoon door. Zo doen we dit jaar ook weer een aantal deelnemersonderzoeken.'

Interessant! Wat voor onderzoeken komen eraan? 'In de zomer voeren we een onderzoek naar risicobereidheid uit. Met dit onderzoek peilen we hoe risicovol deelnemers vinden dat er met pensioengeld mag worden omgegaan. Gedurende het jaar proberen we via allerlei routes inzicht te krijgen in de mening van deelnemers: tijdens seminars, in de cockpit, via een stand op het bemanningencentrum of met de Pensioen In Zichtdagen. Met deze informatie onderzoeken we wat deelnemers van het pensioenfonds vinden.'

Waar mogen deelnemers dan bijvoorbeeld iets van vinden? 'Neem duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG). Op punten van duurzaam beleggen waar we als bestuur zeker van zijn, willen we onze verantwoordelijkheid nemen. Denk aan het uitsluiten van de tabaksindustrie. Nu is het aan de deelnemers, want: wat wil jij eigenlijk nog meer? Vind je het belangrijk dat we meer verantwoord beleggen met eventueel een lagere rendementsverwachting, of vind je dat we altijd voor rendement moeten gaan met minder aandacht voor alle duurzaamheidsissues die hierbij spelen? Het is voor ons super interessant om te weten hoe deelnemers hierin staan en of er iets veranderd is, bijvoorbeeld door de crisis waar we nu onderdeel van zijn.'

En wat staat er bij jullie verder op de planning?

'Naast het onderzoek naar risicobereidheid en verantwoord beleggen start binnenkort het driejaarlijkse deelnemersonderzoek. Dit onderzoek test de tevredenheid van deelnemers over de dienstverlening en informatievoorziening van het pensioenfonds. Voor beide onderdelen zijn we als bestuur verantwoordelijk. In dit onderzoek komen zaken naar voren als:

- Vind je dat het bestuur voldoende zichtbaar is?
- Word je goed geholpen als je vragen hebt over het vervroegen of uitstellen van het pensioen?
- Heb je vertrouwen in het pensioenfonds?
- Vind je dat je genoeg informatie hebt over de regelingen?

De uitslag van dit jaar vergelijken we met die van voorgaande jaren om te kijken of alle acties het gewenste effect hebben gehad.'

Nog een laatste vraag: hoe kijk je terug op je eerste jaren als bestuurslid voor het pensioenfonds?

'Ik vind het ontzettend leuk en interessant om het goed te regelen voor mijn collega's. In 2015 is pensioenland door wet- en regelgeving heel erg versoberd, met een lager opbouwpercentage en een aftopping. Dan kun je bij de pakken neer gaan zitten of het anders aanpakken. Wat je bij ons bestuur ziet is dat er gezocht wordt naar waar wél ruimte zit. We geven niet op als we mogelijkheden zien om voor onze deelnemersgroep benefits te creëren. Daarbij helpt het uiteraard enorm als de arbeidsvoorwaardelijke partijen het belang van een goed pensioen inzien.'

Online doorgeven in MijnKLMPensioen

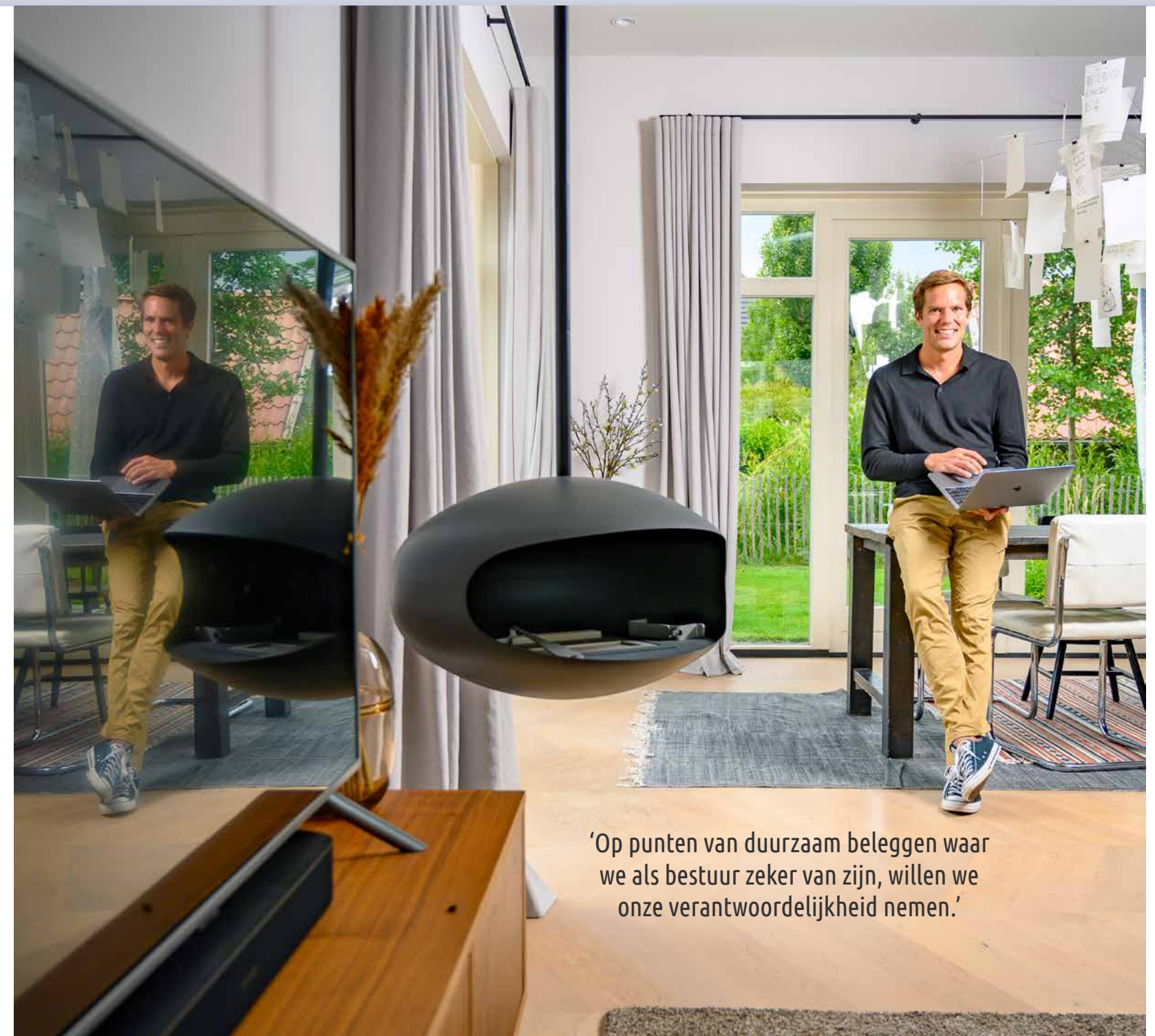
Wij hebben de mogelijkheid om uw premie-inleg tijdelijk stop te zetten in MijnKLMPensioen en onze administratie geregeld. U kunt online doorgeven of u hiervan gebruik wilt maken. [Log in op MijnKLMPensioen en ga naar Premie-inleg netto pensioen.](#)

Wat doen de vliegers?

1.279 vliegers blijven premie inleggen

318 vliegers stoppen tijdelijk van mei tot en met oktober 2020

47 vliegers stoppen tijdelijk van juni tot en met oktober 2020.

'Op punten van duurzaam beleggen waar we als bestuur zeker van zijn, willen we onze verantwoordelijkheid nemen.'

Veelgestelde vragen

WAT GEBEURT ER MET MIJN PENSIOEN ALS AIR FRANCE-KLM FINANCIËLE PROBLEMEN HEEFT?

Het opgebouwde pensioen in de basispensioenregeling en uw netto pensioenkapitaal uit de netto pensioenregeling zijn gewoon van u. Het pensioenfonds is een stichting die volledig los staat van Air France-KLM. Air France-KLM kan op geen enkele manier geld krijgen uit het pensioenfonds.

WAT ZIJN DE GEVOLGEN VOOR MIJN PENSIOENOPBOUW ALS IK UIT DIENST GA BIJ KLM?

Uw pensioenopbouw stopt, uw opgebouwde basispensioen en netto pensioenkapitaal blijven staan. De verzekering voor het nabestaandenpensioen op risicobasis stopt. U hebt voor uw basispensioen de mogelijkheid om een deel van uw ouderdompensioen om te zetten in nabestaandenpensioen. Wij sturen u hierover een brief op het moment dat u uit dienst bent. In de netto pensioenregeling kunt u een deel van het opgebouwde kapitaal gebruiken voor de aankoop van netto nabestaanden- en wezenpensioen bij een verzekeraar.

IK HEB DE PREMIE-INLEG IN DE NETTO PENSIOENREGELING TIJDELIJK STOPGEZET. KAN IK NA NOVEMBER DE NIET INGELEGDE PREMIES ALSNOG INLEGGEN VOOR DE OPBOUW VAN NETTO PENSIOENKAPITAAL?

Het is niet zeker of dit kan. Het bestuur neemt hier in een later stadium een besluit over. In de besluitvorming worden onder andere de fiscale regels voor het inhalen van niet benutte premieruimte en de gevolgen voor de uitvoering van de regeling betrokken.

Rick van Ewijk
Medewerker Pensioenservice
van pensioenuitvoerder
Blue Sky Group

KUNNEN WIJ NOG IETS VOOR U DOEN?

Hebt u een vraag over uw pensioen of wilt u extra informatie? Wij helpen u graag.

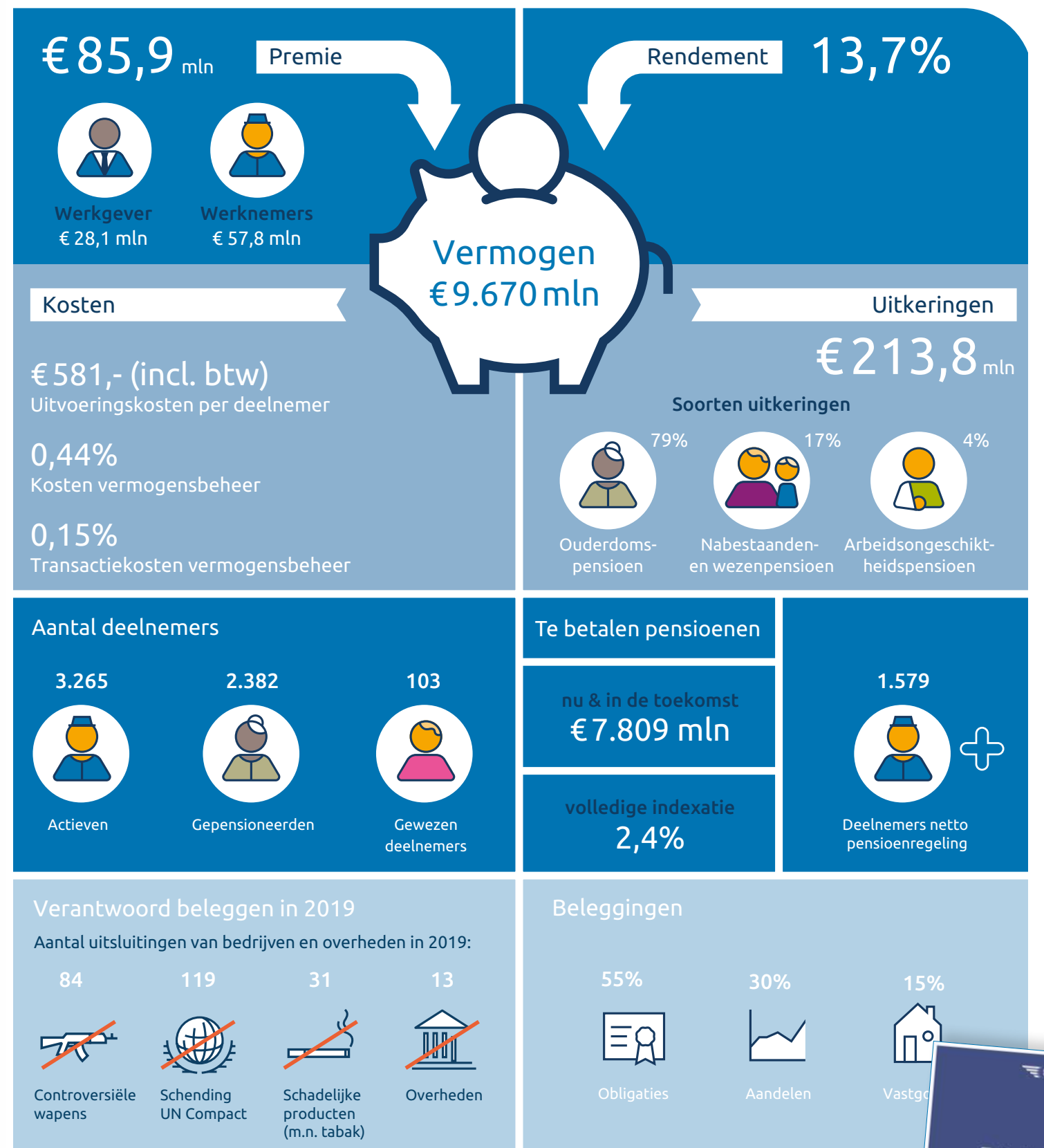
Bel ons via **020 426 62 20** van 8.30 - 17.00 uur ma-vr.

Of e-mail naar pensioenservice@klmvliegendfonds.nl.

Of maak een afspraak voor een persoonlijk gesprek en kom een keer langs.

2019 in beeld

Hoe deed uw pensioenfonds het vorig jaar?

Het jaarverslag 2019 is beschikbaar op de website van het pensioenfonds via www.klmvliegendfonds.nl/documenten

We werken er hard aan om u ook op digitaal gebied steeds beter van dienst te zijn

Nieuw in MijnKLMPensioen

Bij **Mijn documenten** vindt u alle brieven die u sinds 2018 van ons hebt ontvangen en Uniform Pensioenoverzichten sinds 2013. Zo hebt u in MijnKLMPensioen een overzichtelijk, digitaal archief tot uw beschikking.

Op de pagina **Mijn gegevens** vindt u een overzicht van uw persoonlijke gegevens en uw communicatievoorkeuren. Alles veilig achter een DigiD-inlog.

U kunt een postadres doorgeven of de loonheffingskorting aan- of uitzetten via **Mijn gegevens** als u een uitkering van ons ontvangt.

Log in op MijnKLMPensioen via www.klmvliegendfonds.nl

Tip: download de DigiD-app.
Met deze app hebt u alleen nog maar een pincode nodig om vanaf een tablet of smartphone met DigiD in te loggen, bijvoorbeeld op MijnKLMPensioen.

 **Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM**